

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Ігоря Ігоровича Онищука
«Правовий моніторинг: проблеми методології,
теорії та практики»

ПАНОВ М.І. - Академік (дійсний член) НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри кримінального права №2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Актуальність дослідження обумовлена потребою конструювання механізму моніторингу якості та ефективності нормативно-правових актів, який сприятиме досягненню ефективності чинного законодавства, відповідності його вимогам розвитку держави та її інститутів. Здійснення регулярної оцінки стану національного законодавства сприятиме детальному осмисленню та аналізу можливих наслідків досягнення позитивних результатів у суспільстві, уникненню правових колізій та суперечностей, які пері-

одично виникають у різних сферах суспільної діяльності. Правовий моніторинг дає змогу визначити пріоритетні напрями удосконалення вітчизняної правової системи, відстежити позитивні та негативні наслідки застосування норм законодавства у правовій практиці, встановити стійкі зв'язки між законопроектною та законодавчою діяльністю й остаточним результатом.

Завдання з організації моніторингу ефективності чинного законодавства України та прогнозування наслідків його застосування покладено на Інститут законодавства Верховної Ради України. Втім, як зауважив автор монографії, зазначений вид діяльності не унормовано на законодавчому рівні. У зв'язку з цим, в Україні моніторингове оцінювання якості та ефективності нормативно-правових актів має лише рекомендаційний характер.

Чинне законодавство України та його зміни є постійним предметом критики. До основних зауважень, які висловлюють науковці, юристи-практики, експерти з суспільного середовища можна зарахувати: відсутність обов'язкової унормованої процедури моніторингу якості та ефективності законодавства; норми права змінюються надто швидко і часто; під час розробки норм права не враховується їх подальше застосування на практиці, а законодавець реагує надто повільно; нормотворча діяльність переважно зводиться до функції виправдовування та обмежується мінімальними компромісами; надмірність деталізованих правових при-

писів. У зв'язку з наведеним, І. І. Онищук актуалізував у монографії проблематику прийняття законопроекту «Про правовий моніторинг» для врегулювання суспільних відносин, пов'язаних з оцінюванням ефективності, прогнозуванням правового регулювання суспільних відносин, визначенням конкретних правових, організаційних та інших заходів для його забезпечення. Повномасштабне справджування зазначеної функції створить необхідне становище для реалізації ще й інших функцій правового моніторингу, які забезпечують його вплив на процес правового регулювання.

Предметом дослідження стали методологічні, теоретичні та практичні аспекти правового моніторингу.

Концепція монографії полягає у:

1) комплексному дослідженні правового моніторингу – інноваційного прагматичного методу отримання знання, самостійного, спеціального виду правового контролю, що поєднує інформаційний (демонстраційний), аналітичний, інтерпретаційний, експертний, прогностичний, систематичний супровід правотворчості й правозастосування;

2) розкритті організаційної, управлінської, інституційної, функціональної та інструментальної складової сутності правового моніторингу;

3) формуванні техніко-технологічного комплексу правил, методів та засобів здійснення послідовних операцій з метою контролю, аналізу, узагальнення, оцінювання якості нормативно-правових актів

та практики їх застосування, оформлення, оприлюднення та реалізації результатів моніторингу.

У розвиток концепції роботи дослідник вперше у вітчизняній теорії права комплексно вивчив проблему правового моніторингу, сформулював його цілісну розгорнуту теорію та запропонував проект Закону України «Про правовий моніторинг».

Структура монографії побудована чітко та логічно, складається з переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, що об'єднують 30 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Опрацьовано багато вітчизняних та закордонних бібліографічних джерел, проаналізовано нормативно-правові акти та документи.

Автор монографії здійснив комплексне порівняльно-правове дослідження і з'ясував, що правовий моніторинг став досить важливим сегментом у законодавчій практиці багатьох держав. Ним проаналізована практика США, Канади, Великобританії, ФРН та інших країн ЄС, РФ, Республіки Казахстан щодо правового та організаційного закріплення правового моніторингу, процедурних та організаційних його аспектів.

Монографія виконана на належному науковому і методологічному рівнях, створює умови для якісної підготовки юристів, сприяє формуванню у майбутніх фахівців з права сучасного правового мислення.

Високий науково-теоретичний рівень розробки монографії дає вагомі підстави рекомендувати її до видання.